

Utbildningsförvaltningen
Per Westerholm

2025-03-26

Dnr BIN 2025-198
Dnr AN 2025-67
Dnr KS 2025-252

Bildningsnämnden
Arbetsmarknadsnämnden

Remiss från Utbildningsdepartementet - Fler vägar till arbetslivet SOU 2024:74, yttrande till Utbildningsdepartementet

Förslag till bildningsnämndens beslut

1. Utbildningsförvaltningens förslag till beslut tillstyrks.

Förslag till arbetsmarknadsnämndens beslut

1. Utbildningsförvaltningens förslag till beslut tillstyrks.

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Yttrande lämnas enligt Utbildningsförvaltningens förslag till beslut.

Ärende

Linköpings kommun har inbjudits att svara på en remiss av betänkandet, Fler vägar till arbetslivet (SOU 2024:74). Förslagen i utredningen berör i huvudsak gymnasieskolan och till viss del komvux.

I förslaget till yttrande finns både en sammanfattning och övergripande synpunkter utifrån remissens förslag samt mer detaljerade kommentarer. Utbildningsförvaltningen föreslår att Linköpings kommun tillstyrker utredningens förslag om att inrätta nya yrkesprogram omfattande 1 900 poäng som en möjlig väg att skapa fler vägar till arbetslivet och att minska kompetensförsörjningsbehovet.

Linköpings kommun välkomnar även utredningens förslag att yrkesintroduktion och individuellt alternativ avskaffas och att ett nytt individuellt förberedelseprogram införs. Att elever på detta program ska erbjudas yrkesämnen ses som positivt. I yttrandet lyfter Linköpings kommun att behovet av tydligare statlig styrning och uppföljning av det individuella förberedelseprogrammet betonas.

Linköpings kommun instämmer även i att arbetsplatsförlagt lärande (APL) bör ingå inom de nya föreslagna 1 900-poängsprogrammen med minst 15 veckor, men efterlyser fler konkreta åtgärder för att garantera tillgången till apl-platser

och undvika konkurrens mellan yrkesprogram omfattande 1 900 poäng och 2 700/2 800 poäng.

En övergripande synpunkt avseende de nya yrkesprogrammen omfattande 1900 poäng är kravet om anordnande är begränsat till kommunala huvudmän vilket riskerar att utöka hemkommunsansvaret, förutom att förslaget riskerar att innebära att elevers valmöjligheter begränsas.

Utbildningsförvaltningen föreslår, bildningsnämnden samt arbetsmarknadsnämnden tillstyrka förvaltningens förslag till yttrande inför kommunstyrelsen beslut att avge detsamma.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse – Remiss av betänkande, fler vägar till arbetslivet (SOU 2024:74), yttrande till Utbildningsdepartementet, 2025-03-26

Bilaga 1 – Yttrande (SOU 2024:74)

Bilaga 2 – Remiss – Fler vägar till arbetslivet (SOU 2024:74)

Bilaga 3 – Missiv

Bakgrund

Utredningen tillsattes med syfte att lämna förslag som bidrar till att trygga kompetensförsörjningen och att fler elever får med sig de kunskaper de behöver för att kunna försörja sig själva. Utredningen har också i uppdrag att ge förslag på att det i gymnasieskolan ska finnas flera vägar till arbetslivet som tar hänsyn till behoven på arbetsmarknaden, elevers olika förutsättningar för lärande. I uppdraget ingick även att analysera vilka möjligheter som elever som är obehöriga till nationella program på gymnasiet har att välja skola och utbildning och vid behov lämna förslag på valbara yrkesutbildningar inom gymnasieskolan som i större utsträckning tar hänsyn till elevers olika förutsättningar (dir. 2022:74). Genom tilläggsdirektiv (dir 2023:31) avgränsades utredningens uppdrag på så sätt att utredaren inte ska lämna förslag till förändringar när det gäller förekomsten av ett betyg för icke godkänt resultat, betyget F. Betygssystemet ska även fortsättningsvis ha en gräns mellan godkänt och icke godkänt resultat. Ytterligare ett tilläggsdirektiv (dir 2023:114) tillkom där utredaren ska ge förslag på införande av yrkesprov samt föreslå hur behovet av utbildning inom små yrkesområden mer ändamålsenligt kan tillgodoses inom gymnasieskolan.

Nedan följer en kort redogörelse för de centrala delar av utredningens förslag som Linköpings kommun beaktar i yttrandet.

Förslag om yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng

Utredningen föreslår att nya yrkesprogram som omfattar 1 900 gymnasiepoäng ska införas i gymnasieskolan, i första hand för elever som inte är behöriga till nationellt program som omfattar minst 2 500 poäng. De nya yrkesprogrammen ska utgöra grund för yrkesverksamhet.

Arbetsplatsförlagt lärande ska ingå med minst 15 veckor på alla 1 900-poängsprogram.

Här föreslår utredningen att arbetsplatsförlagt lärande ska ingå med minst 15 veckor på alla 1 900-poängsprogram.

Huvudmän ska dimensionera för att alla behöriga elever ska kunna få en plats på ett nationellt yrkesprogram om 1 900 eller 2 700/2 800 poäng, ett högskoleförberedande program eller programinriktat val.

Utredningens föreslår att när en kommun, region eller enskild huvudman bestämmer vilka utbildningar som ska erbjudas på nationella yrkesprogram som omfattar 1 900 poäng och antalet platser på utbildningarna ska den ta hänsyn till

1. ungdomarnas efterfrågan, och
2. arbetsmarknadens behov.

Erbjudandet om yrkesprogram som omfattar 1 900 poäng ska omfatta ett allsidigt urval av sådana yrkesprogram och inriktningar på dessa program.

Komvux och gymnasiala yrkesutbildningar som omfattar 1 900 poäng gymnasiepoäng

Utredningens föreslår att det ska vara möjligt att begära att få ett gymnasialt yrkesutbildningsbevis för en yrkesutbildning som omfattar 1 900 gymnasiepoäng även inom komvux.

Förslag om förändringar på introduktionsprogram

Utredningen föreslår att individuellt alternativ och yrkesintroduktion avskaffas och att ett nytt introduktionsprogram, individuellt förberedelseprogram, införs, vilket innebär att det fortsättningsvis kommer att finnas tre introduktionsprogram. En rätt att läsa yrkesämnena på individuellt förberedelseprogram och språkintröduktion föreslås, för att förstärka vägen mot arbetslivet på introduktionsprogrammen.

Förändringar för programinriktat val föreslås: Utredningen föreslår att programinriktat val ska utformas för en grupp elever. Detta innebär att utbildningen blir sökbar i gymnasievalet. Utredningen föreslår även högre behörighetskrav för programinriktat val. Utbildningen på programmet ska utformas för en enskild elev utifrån elevens behov och förutsättningar. Syftet med individuellt förberedelseprogram är att elever ska gå vidare till annan fortsatt utbildning eller få en arbetsmarknadsinriktad utbildning som underlättar för dem att gå vidare till arbetsmarknaden.

Elever ska erbjudas yrkesämnena på individuellt förberedelseprogram

Utredningen föreslår att utbildningen på individuellt förberedelseprogram får innehålla grundskoleämnena som eleven saknar godkända betyg i. Den får även innehålla hela eller delar av nivåer i karaktärsämnena och i gymnasiegemensamma ämnena, eller annan yrkesinriktad utbildning. Om eleven har förutsättningar för att läsa hela, eller delar av nivåer i gymnasieämnena ska utbildningen också innehålla sådana. Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen. För elever som inte går vidare till ett nationellt program eller programinriktat val efter ett ska individuellt förberedelseprogram i huvudsak innehålla arbetsmarknadsinriktad utbildning där eleven bland annat ska erbjudas minst 400 gymnasiepoäng karaktärsämnena som ingår på yrkesprogram. Utbildningen på individuellt förberedelseprogram ska innehålla praktik eller arbetsförlagt lärande om eleven önskar det.

Förslag om nya och ändrade behörighetskrav i gymnasieskolan

Utredningen föreslår att för behörighet till de föreslagna nya yrkesprogrammen som omfattar 1 900 poäng ska det ställas krav på godkända betyg i tre ämnen från grundskolan. För behörighet till ett yrkesprogram som omfattar 1 900 poäng får inte krav ställas på godkända betyg i vissa angivna ämnen. För behörighet till ett yrkesprogram som omfattar 2 700/2 800 poäng ska det krävas godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk, engelska, matematik och i minst nio andra ämnen.

Behörighetskraven för introduktionsprogrammet programinriktat val (IMV) ska höjas

Utredningens föreslår för att vara behörig till introduktionsprogrammet programinriktat val ska en elev ha godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk och: i engelska och matematik samt minst fem andra ämnen, eller i engelska eller matematik samt minst åtta andra ämnen.

Förslag om yrkesämnen på högskoleförberedande program

En försöksverksamhet med handelsinriktning med yrkesämnen på ekonomiprogrammet bör inledas.

Ökade möjligheter till yrkesutbildning på entreprenad

Här förslår utredningen att Offentliga skolhuvudmän ska få utföra undervisning på entreprenad i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad profil samt i gymnasiearbete och yrkesprov inom gymnasieskolan samt anpassade gymnasieskolan.

Yrkesprov

Utredningen föreslår att yrkesprov ska ingå i utbildningen på yrkesprogrammen i gymnasieskolan och därmed i poängplanen för yrkesprogrammen, i yrkesexamen och i det gymnasiala yrkesutbildningsbeviset.

Yrkesprov får även ingå i utbildningen på yrkesinriktade program i anpassade gymnasieskolan och därmed i poängplanen för anpassade gymnasieskolan och i gymnasiebeviset avseende anpassade gymnasieskolan.

Förslag om individuella program i anpassad gymnasieskola

Utredningen föreslår att en särskild reglering ska införas som ger en elev som har påbörjat en utbildning på ett individuellt program i anpassade gymnasieskolan rätt att under fyra läsår fullfölja sin utbildning. Rätten ska gälla enligt elevens individuella studieplan. Om den individuella studieplanen ändras, ska eleven ha rätt att under de fyra läsåren fullfölja utbildningen på ett individuellt program enligt den ändrade planen.

Genomförande och ikraftträdande

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026 och tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2028.

Ekonomiska konsekvenser

Utredningen bedömer att de nya åtaganden för kommunerna som förslagen innebär är av begränsad ökad omfattning. Författningsförslagen uppskattas innebära en kostnad för kommunsektorn på i storleksordningen 134 miljoner kronor enligt 2022 års priser vilket för Linköpings del skulle innebära ca: 4 miljoner.

Kommunala mål

Fler i jobb och egenförsörjning

Ett växande Linköping med ett starkt näringsliv

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Samverkan/information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

Information enligt MBL §19 sker den 8 april 2025.

Kommunledningsförvaltningen

Utbildningsförvaltningen

Paul Håkansson

Rober Bredberg

Integrations- och arbetsmarknadsförvaltningen

Mikaela Schullström

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen
Utbildningsdepartementet